

“Davacılar ..., ..., ... vekili Av. ... tarafından müvekkillerinin murisi ...’ün 19/03/2015 tarihinde vefat etmesi üzerine murislerinin 5434 sayılı Kanun’a tabi geçen hizmet süresi için hak ettiği emekli ikramiyesinin taraflarına eksik ödendiğinden bahisle yapılan 08/02/2016 tarihli başvurunun reddine dair 14/03/2016 tarih ve 43985339/58.948.139 sayılı işlemin iptali ve eksik ödenen 14.713,88 TL’nin idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumu’na karşı açılan davada davaya uygulanacak olan Kanun’un Anayasa’ya uygunluğu noktasında re’sen görülen lüzum üzerine işin gereği düşünüldü:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10. maddesinde “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.” hükmüne, “Mülkiyet hakkı” başlıklı 35. maddesinde “Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.” hükmüne yer verilmiştir.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun Miras Hukuku başlıklı Üçüncü Kitabının Yasal Mirasçılar kısmının “A. Kan hısımları I. Altsoy” başlıklı 495. maddesinde “Miras bırakanın birinci derece mirasçıları, onun altsoyudur. Çocuklar eşit olarak mirasçılardır. Mirasbırakandan önce ölmüş olan çocukların yerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır.” hükmüne “II. Ana ve baba” başlıklı 496. maddesinde “Altsoyu bulunmayan mirasbırakanın mirasçıları, ana ve babasıdır. Bunlar eşit olarak mirasçılardır. Mirasbırakandan önce ölmüş olan ana ve babanın yerlerini, her derecede halefiyet yoluyla kendi altsoyları alır. Bir tarafta hiç mirasçı bulunmadığı takdirde, bütün miras diğer taraftaki mirasçılara kalır.” hükmüne, “Sağ kalan eş” başlıklı 499. maddesinde “Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre mirasbırakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur:

1. Mirasbırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri,
2. Mirasbırakanın ana ve baba zümresi ile birlikte mirasçı olursa, mirasın yarısı,
3. Mirasbırakanın büyük ana ve büyük babaları ve onların çocukları ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte üçü, bunlar da yoksa mirasın tamamı eşe kalır.” hükmüne, “Mirasın Kazanılması A. Kazanma I. Mirasçılar tarafından” başlıklı 599. maddesinde ise “Mirasçılar, mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince kazanırlar.

Kanunda öngörülen ayırık durumlar saklı kalmak üzere mirasçılar, mirasbırakanın aynı haklarını, alacaklarını, diğer malvarlığı haklarını, taşınır ve taşınmazlar üzerindeki zilyetliklerini doğrudan doğruya kazanırlar ve mirasbırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olurlar.” hükmüne, “II. Mirasçılarının sorumluluğu” başlıklı 641. maddesinde “Mirasçılar, tereke borçlarından müteselsilen sorumludurlar.” hükmüne yer verilmiştir.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu’nun yürürlükte bulunan “İkramiye “ başlıklı 89. maddesinde “Hizmet sürelerinin tamamı bu Kanun ve/veya 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi kapsamında geçenlerden emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanan

veyahut toptan ödeme yapılan asker ve sivil tüm iştirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için aylık bağlamaya esas tutarın bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir.

Birinci fıkra kapsamına girmemekle birlikte, bu Kanun ve/veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında hizmeti bulunanlardan mülga 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara ise; bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerine tabi olarak bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda geçen çalışmalarının, 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olması şartıyla emekli ikramiyesi ödenir.

İkinci fıkra uyarınca ödenecek emekli ikramiyesi, bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına giren görevlerde geçen her tam fiili hizmet yılı ile sınırlı olarak bu görevlerden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarı üzerinden ve aylığın başlangıç tarihindeki katsayılar dikkate alınarak ödenir. Mülga 2829 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi ile üçüncü fıkrasının son cümlesinin bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.

Yukarıdaki fıkralara göre (...) mülga 2829 sayılı Kanunun 8 inci maddesi uyarınca birleştirilen hizmet süreleri üzerinden aylık bağlananlara ödenecek emeklilik ikramiyesinin hesabında bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi hükümlerine tabi olarak bu Kanuna tabi daire, kuruluş ve ortaklıklarda geçen ve 1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesine göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona eren geçmiş hizmet süreleri ve her ne suretle olursa olsun evvelce iş sonu tazminatı veya bu mahiyette olmakla birlikte başka bir adla tazminat ödenen süreleri ile kıdem tazminatı ya da emekli ikramiyesi ödenmiş olan süreleri dikkate alınmaz. Ancak, mülga 2829 sayılı Kanun hükümleri uygulanmış olmakla birlikte, bu Kanun veya 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında hizmetleri arasında başka bir sigortalılık hali kapsamında çalışması bulunmayanların emekli ikramiyesine esas fiili hizmet sürelerinin hesabında, 1475 sayılı Kanunun 14 üncü maddesindeki şartlar aranmaz.

Emekli ikramiyesinin hesabına esas hizmet süresinin tespitinde dikkate alınmak üzere, emeklilik veya malullük aylığı bağlanması dışında herhangi bir sebeple görevleri sona erenler için, görevin sona erme sebebinin bu durumu kanıtlayan belgelerle birlikte yazılı olarak kuruma bildirilmesi ve bunların özlük dosyasında saklanması zorunludur. Bu zorunluluğa uymayanlar ikinci fıkra hükümlerinden yararlandırılmazlar.

İştirakçilerden, kanunlarla belirlenen bekleme süreleri sonunda kadrosuzluk veya yaş haddi sebebiyle emekliye sevk edilenler ve vazife malullüğü hükümlerine göre vazife malullüğü aylığı bağlananlar ile ölüm sebebiyle haklarında emeklilik işlemi uygulananlara; bu Kanuna göre aylığa hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde emekli ikramiyesinin hesaplanmasına esas alınan katsayılarda meydana gelecek artış nedeniyle oluşacak ikramiye farkları ile ilk mali yılın birinci ayında katsayılar dışındaki diğer unsurlarda meydana gelecek artışa, bu tarihte yürürlükte olan katsayılar uygulanmak suretiyle bulunacak ikramiye farkları, emekli ikramiyesi ile ilgili hükümlere göre ayrıca ödenir. Ancak, aylığa hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde katsayılarda artış yapılmadığı takdirde, müteakiben katsayılarda altı ay içinde yapılacak ilk artıştan doğan ikramiye farkları da bunlara ayrıca ödenir.

Emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanmadan veyahut toptan ödeme yapılmadan ölen iştirakçiler için yukarıdaki esaslara göre hesaplanacak ikramiyenin tamamı, aylığa veya toptan ödemeye hak kazanan dul ve yetimlere, bu Kanunun mülga 68 inci maddesinde gösterilen hisseleriyle orantılı olarak ödenir.

Emekli ikramiyesini aldıktan sonra yeniden iştirakçi durumuna girenlerin tekrar emekliye ayrılmasında, sadece sonradan geçen hizmetlerine karşılık yukarıdaki esaslara göre emekli ikramiyesi ödenir. (Mülga ikinci cümle: 4/4/2015-6645/41 md.)(...)

Bu Kanunun mülga 88 inci maddesi kapsamına girenlerin emekli ikramiyeleri hakkında da yukarıdaki hükümlere göre işlem yapılır.

Sosyal Güvenlik Kurumunca tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek emekli ikramiyelerini almadan ölenler ile ölüm tarihinde aylığa müstahak dul ve yetim bırakmadan ölen iştirakçilerin ikramiyeleri, kanuni mirasçılara ödenir.

Bu madde gereğince Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenen emekli ikramiyeleri, düzenlenecek fatura üzerine Sayıştay ve Danıştay başkanları için kendi kurumları, diğerleri için emekliye sevk onayını veren kurum tarafından karşılanır. Özelleştirilen, faaliyeti durdurulan, kapatılan veya tasfiye edilen kamu idareleri tarafından karşılanması gereken emekli ikramiyesi tutarları ise, emekliye sevk onayı aranmaksızın ve faturası karşılığında Hazine tarafından karşılanır. Bu fıkraya göre Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemelerin, fatura düzenlenmesini müteakip iki ay içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna aktarılması zorunludur.

Ölenlerin hak sahiplerine ödenecek emekli ikramiyesinin tahsili hakkında da yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.” hükmüne yer verilmiştir.

Yürürlükte bulunan 5434 sayılı Kanun’un 89. maddesinin 7. fıkrasının atfıyla uygulanan 5434 sayılı Kanun’un mülga hükümlerinden 67. maddesinde dul ve yetimler;

“a) Karı;

b) Koca;

c) Çocuklar;

ç) Ana;

d) Baba” olarak sayıldıktan sonra dul ve yetimlere aylık bağlanırken kullanılacak kriterler 68. maddesinde “Dul ve yetim aylıkları:

Ölenin bağlanmış veya bu Kanun hükümlerine göre hesaplanacak emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylıklarının;

a) Dul karı ve koca için % 50’si, aylık alan yetimi bulunmayanların dul eşlerine % 75’i,

b) Çocuklarla ana veya babanın her biri için % 25’i, oranında bağlanır.

Ölenin aylığa müstehak bir dul karı veya kocası ile bir yetimi bulunması halinde, dul karı veya kocaya % 60, yetimine % 30 oranı uygulanır” olarak belirlenmiş olup aktarılan

oranlarda ödenecek aylıkların hangi şartları sağlayan dul veya yetime ödeneceği hususu ise kız ve erkek çocuğu için ayrı koşullar halinde düzenlenerek erkek çocuk için 74. maddede “Ölüm tarihinde (18) yaşını, ortaöğrenim yapmakta ise (20) ve yükseköğrenim yapmakta ise (25) yaşını doldurmamış erkek çocuklara aylık bağlanır.

Ölüm tarihinde (18) yaşını doldurmuş ve öğrenci olmamaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklara, öğrenim durumlarına göre yukarıdaki bentte belirtilen yaşları geçmemek şartıyla aylık bağlanır. Yetim aylığını almakta iken öğrenim durumlarına göre yukarıda belirtilen yaşları doldurmaları veya öğrencilik durumlarının sona ermesi nedeniyle aylıkları kesilen veyahut ortaöğrenimde (20) yaşını doldurmuş olmaları nedeniyle aylık bağlanmamış erkek çocuklardan, yukarıda belirtilen yaşları geçmemek şartıyla yeniden veya ilk defa öğrenci olanlara öğrenci oldukları tarihi takip eden aybaşından itibaren aylık bağlanır.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra ve (20) yaşını doldurmadan önce ilk ders yılında yükseköğrenime başlayan erkek çocukların aylıkları aralıksız ödenir.

Ortaöğrenimi bitirdikten sonra yükseköğrenime devam edebilmek için yurt dışında yabancı dil öğreniminde geçen sürenin en çok bir yılı ile master ve lisans üstü uzmanlık öğrenimlerinde geçen sürelerin tamamı yükseköğrenimden sayılır.

Bir yükseköğrenimin bitirilmesinden sonra ikinci bir yükseköğrenimde geçen süreler ile doktora veya ikinci defa yapılan master veyahut lisans üstü uzmanlık öğreniminde geçen sürelerde aylık ödenmez.” olarak kız çocuk için ise 75. maddede “Kendisinden aylık bağlanacak olanların ölümü tarihinde evli bulunmayan kız çocuklarına aylık bağlanır.

Evlenme dolayısıyla aylığı kesilmiş olanlardan sonradan boşanan veya dul kalanların da eski aylıkları bağlanarak ödenir.

Ölüm tarihinde evli olmaları sebebiyle aylık bağlanmamış kız çocuklarından bilahare boşanan veya dul kalanlara da bu tarihleri takip eden ay başından itibaren aylık bağlanır. Bu takdirde evvelce 68 inci madde gereğince ölüm tarihinde müstahak dul ve yetimlere bağlanmış olan aylıklarda; bu kere aylık bağlanan çocuk da nazara alınmak suretiyle gerekirse düzeltme yapılır.” olarak düzenlenmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; davacılar murisi olan ...’ün güvenlik ve koruma görevlisi olarak 5434 sayılı Kanun’a tabi çalışırken 19.03.2015 tarihinde vefat etmesi üzerine murisin kızı ...’ye ve eşi ...’e emekli ikramiyesi ödendiği ancak murisin oğlu ...’ e ikramiye ödenmemesi üzerine emekli ikramiyesinin eksik ödendiğinden bahisle davacılar tarafından yapılan 08.02.2016 tarihli başvurunun reddine yönelik 14/03/2016 tarih ve 43985339/58.948.139 sayılı işlemin iptali ve eksik ödenen 14.713,88 TL’nin idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle bakılan davanın açıldığı, dosyada mevcut mirasçılık belgesine göre mirasta anne ...’ün 2 payı, ...’nün 3 payı, ...’ün 3 payı olduğu, Mahkememizce 22/06/2017 tarihinde “Davalı İdareden;

-Davacıların murisi olan ...’ün hangi sosyal güvenlik mevzuatına tabi olarak kaç yıl çalıştığının, toplam emekli ikramiyesinin ne kadar olduğunun, ne kadarının kimlere hangi oranda ödendiğinin sorulmasına,

-Mirasçılar ve ...’e yapılan ödemelerin neye göre yapıldığının, diğer mirasçı ...’e ödeme yapılmama gerekçesinin ne olduğunun ve ...’ün mirastan ıskat edilip edilmediğinin

“sorulmasına karar verilmiş olup gelen cevaba göre ...’ün mirastan ıskat edilmediği,ün emeklilik sicil dosyasından 5434 sayılı Kanun’a tabi 25 tam hizmet yılı olduğu,21/04/2015 tarihli işlem ile eşi ... ile ...’ye dul ve yetim aylığı bağlanarak ... adına hesaplanan 44.141,65 TL emekli ikramiyesinin aylık bağlama oranları esas alınarak 29.427,77 TL’sinin eş adına, 14.713,88 TL’sinin kız adına tahakkuk ettirilerek ödendiği, takip eden aybaşında gerçekleşen kat sayı artışı nedeniyle hesaplanan 2.101,48 TL tutarındaki ikramiye farkından da 1.400,98 TL ‘nin eşi, 700,50 TL’nin kızı adına tahakkuk ettirildiği, bu işlemler ile 5434 sayılı Kanun’un 89. maddesinin 7. fıkrası uyarınca ...’ün henüz emekli aylığı almadan iştirakçi iken vefat etmesinden dolayı ikramiyenin tamamının aylığa hak kazanan dul ve yetimlerine ödendiği, ilgilinin oğlu ...’e yetim aylığı bağlanmadığı için ikramiye ödenmediği belirtilmiştir.

Mahkememizde derdest olan uyuşmazlık konusu olaya uygulanacak olan kanun maddesi yönünden yapılan değerlendirmede davacılar tarafından ... mirasçı sıfatını taşıdığı halde onun miras hissesine tekabül eden oranda emekli ikramiyesinin eksik ödendiğini iddiasında bulunulduğu, Mahkememizce 22/06/2017 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumu’na yapılan ara kararına verilen 07/07/2017 tarihli cevapta da 5434 sayılı Kanun’un 89. maddesinin 7. fıkrası uyarınca tüm ödemenin aylık almaya müstehak kişilere yapılarak eksik ödeme yapılmadığı belirtildiğinden derdest uyuşmazlığın çözümünde kullanılacak olan 5434 sayılı Kanun’un 89. maddesinin 7. fıkrasının ve bu fıkra ile bağlantılı olarak aynı maddenin 10. fıkrasının birlikte incelenerek Anayasa’nın 10. maddesinde ruhunu bulan eşitlik ilkesi ve 35. maddesinde yer verilen mülkiyet hakkı uyarınca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anayasa’nın 35. maddesinde düzenlenen mülkiyet hakkı, temel bir insan hakkı olup bireyin eşya üzerindeki hâkimiyetini güvence altına almaktadır. Eşya üzerindeki hâkimiyet bir yönüyle bireye Devletin müdahale edemeyeceği özel bir alan yaratırken, diğer taraftan emeğinin karşılığını güvence altına almakla bireye kendi hayatını yönlendirme ve geleceğini tasarlama olanağı sunmaktadır. Bu nedenle, birey özgürlüğü ile mülkiyet hakkı arasında yakın bir ilişki vardır. Söz konusu ilişkiye rağmen mülkiyet hakkı sınırsız bir hak değildir. Anayasa’nın 35. maddesinde, herkesin, mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğu, bu hakların ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabileceği, mülkiyet hakkının kullanılmasının toplum yararına aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır.

Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Anayasa’nın 10. maddesinde yer verilen “yasa önünde eşitlik ilkesi” ise hukuksal durumları aynı olan kişilerin aynı hak ve yükümlülüklerle, hukuksal durumları farklı olan kişilerin ise farklı hak ve yükümlülüklerle tabi tutulmasını düzenleyerek ayırım yapılmasını veya ayrıcalık yapılmasını önlemeyi amaçlamaktadır. Başka bir anlatımla, kişisel nitelikleri ve durumları özdeş olanlar arasında, kanunlara konulan kurallarla değişik uygulamalar yapılamaz. Kanunlar, eşitlik ilkesine uygun bir şekilde, aynı veya benzer durumda bulunanlar için haklarda ve ödevlerde, yararlarda ve yükümlülüklerde, yetkilerde ve sorumluluklarda, fırsatlarda ve hizmetlerde eşit davranılmasını sağlayacak kurallar içermelidir.

Kanun koyucu, düzenlemeler yaparken hukuk devleti ilkesinin gereği olan ölçülülük ilkesiyle bağlıdır. Bu ilke ise “elverişlilik”, “gereklilik” ve “orantılılık” olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. “Elverişlilik”, başvuru önlemin ulaşılmak istenen amaç için elverişli

olmasını, “gereklilik” başvurulacak önlemin ulaşılmak istenen amaç bakımından gerekli olmasını ve “orantılılık” ise başvurulacak önlem ve ulaşılmak istenen amaç arasında olması gereken ölçüyü ifade etmektedir. Dolayısıyla temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın, bu sınırlamayla güdülen amacın gerektirdiğinden fazla olması düşünülemez.

Devletin desteğine bağlı olan sosyal hakların en önemlisi sosyal güvenlik hakkıdır. Emekli ikramiyesi, emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı almaya hak kazanan kamu çalışanlarına çalışma hayatında istikrar ve devamlılığı sağlamak amacıyla ve sosyal devlet ilkesi gereğince yapılan bir ödeme türü olup Anayasa’nın 60. maddesinde öngörülen sosyal güvenlik hakkının kapsamı içerisinde yer almaktadır. Kanun koyucunun, emekli ikramiyesinin miktarını ve ödenme koşullarını belirleme konusunda, anayasal ilkelere aykırı olmamak, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla düzenleme yapma yetkisi bulunmaktadır. Ancak kanun koyucu, Anayasa’nın 60. maddesi uyarınca sosyal güvenliğini sağlama görevini yerine getirirken, anılan yetkiye dayanarak emekli ikramiyesi ile ilgili keyfi ya da bu haktan yararlananlar arasında eşitsizliğe neden olacak düzenlemeler yapamaz.

Emekli Sandığı Yasası’nın yetim aylığı bağlanmasına ilişkin 74. ve 75. maddelerinde kız ve erkek çocuklar arasında kimi ayrımlar yapıldığı görülmektedir. Kız çocuklara yetim aylığı bağlanabilmesi için sadece evli olmamaları öngörülmüş iken erkek çocukların durumunu düzenleyen 74. maddede yaş, öğrencilik durumu, hastalık, sakatlık ve muhtaçlık durumları gözetilerek yetim aylığı bağlanıp bağlanmayacağı hususu düzenlenmektedir.

Başta Anayasa olmak üzere tüm yasalarda kadın-erkek eşitliği temel kabül edilmiştir. Ancak, toplumda tarihsel, ekonomik ve sosyal nedenlerle eşitlik tam anlamıyla gerçekleştirilememektedir. Ekonomik güçsüzlük, eğitimsizlik ve gelenekler, kadının toplumda zaman zaman yasalarla özel olarak korunmasını zorunlu kılmaktadır. Bu tür koruma önlemleri, kadınlar için bir ayrıcalık amacına değil, tam tersine, uzun yılların eşitsizlik yaratan olumsuz birikimlerini azaltmak ve önlemek amacına yöneliktir. Kız ve erkek çocuklara yetim aylığı bağlanmasındaki yasal farklılıklar, yukarıda açıklanan haklı nedenlere dayanmakta ise de aylık konusunda yapılan ayrımın emekli ikramiyesinin ödenmesi noktasında aynı öneme sahip olup olmadığının irdelenmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda öncelikle emekli ikramiyesi-dul ve yetim aylığı kavramlarının niteliklerinin ortaya koyulması gerekmektedir.

Memurlara emekli olduklarında “emekli ikramiyesi” adı altında bir defaya mahsus olmak üzere ödenen para, Devletin bu kişilere hizmetleri karşılığında sosyal devlet kapsamında öngördüğü bir atıfet niteliğindedir. Dolayısıyla bir kez bu yönde bir ödeme yapılarak kişilerin çalışma hayatlarındaki yıpranmaları ödüllendirilmektedir.

İtiraz konusu ibare ile 5434 sayılı Kanun’un 89. maddesinin yedinci ve onuncu fıkralarına göre verilecek emekli ikramiyesinin ödenmesinde muris şayet emekli ikramiyesi ödemesi yapılmadan ölmüşse ikramiyenin ödenmesi noktasında aylığa müstehak olup olmama kriteri öngörülmüştür. İtiraz konusu ibareye tabi olan “aylık almaya müstehak çocuklar” arasındaki yegane fark kız veya erkek çocuk olmalarıdır. Kız ve erkek çocuk arasında yetim aylığı almak konusundaki fark Türk toplumunun örf ve adetlerine göre kız çocuklarının çalışma hayatına daha az katılması ve korunmaya daha muhtaç konumda olması nedeniyle süreklilik arz eden aylık ödemeleri ile korunmalarını sağlayarak anayasada yerini bulan pozitif ayrımcılık ilkesini hayata geçirmek olarak yorumlanabilecekse de yukarıda açıklandığı üzere emekli ikramiyesi mahiyeti gereği bir kez ödenen ve bu haliyle terekeye dahil durumda olan bir toptan

ödeme olup kanuni mirasçı olarak dul kalan eş, kız ve erkek çocuklar nasıl murislerinin borçlarından müteselsilen kanuni mirasçı sıfatıyla eşit olarak sorumlu tutuluyorsa bir ödül olarak bir kereye mahsus verilen emekli ikramiyesinden de durumlarındaki özdeşlik nedeniyle her iki grubun kanunun öngördüğü haklardan aynı esaslara göre yararlanmaları gerekmekte olup itiraz konusu edilen kanuni düzenleme ile erkek çocuk kanuni mirasçılara emekli ikramiyesi ödenmesi noktasında aylık almaya müstehak olma koşulunun getirilmesinde makul bir gerekçe bulunmamaktadır.

5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin 7. fıkrasının ve bu fıkra ile birlikte 10. fıkrasını anne, baba ve ikiz olan kız ve erkek çocuğundan oluşan bir aile üzerinden örneklemelerle değerlendirmek gerekirse;

Birinci varsayımda emekli ikramiyesi ve aylığına hak kazanmakla birlikte bu yönde herhangi bir talebi olmaksızın 5434 sayılı Kanun'a tabi olarak çalışmaya devam eden baba, anne, ikiz olan kız çocuğu ve erkek çocuğunun 21 yaşında, bekar ve lise mezunu, çalışmayan konumda iken trafik kazası geçirmesi durumunda, trafik kazasında sadece baba vefat etmiş ise anne ve kız çocuğu aylık bağlanma oranında emekli ikramiyesini aralarında paylaşacakken kız çocuğu ile aynı durumda olan erkek çocuğu 5434 sayılı Kanun'un mülga 74. maddesine göre 20 yaşını doldurarak yüksek öğrenim de yapmadığı için aylığa hak kazanmamış olması nedeniyle her ne kadar mirasta 3/8 hissesi olsa da emekli ikramiyesi alamayacak ancak muris babasının borçlarından 3/8 oranında sorumlu olmaya devam edecektir.

Ancak aynı varsayımda şayet baba vefat etmeden önce emekli ikramiyesi talep etseydi ama ikramiye eline geçmeden vefat etseydi her ikisi de 21 yaşında, bekar, çalışmayan ikiz kız ve erkek çocuğu 89. maddenin 10. Fıkrasının "Sosyal Güvenlik Kurumu'nca tahakkuk ettirilmiş veya ettirilecek emekli ikramiyelerini almadan ölenlerin ... kanuni mirasçılarına ödenir." şeklindeki hükmü uyarınca kanuni mirasçılara ödeme yapılacağı için aylık alıp almadığına bakılmaksızın emekli ikramiyesi alabilecekti.

İkinci varsayımda ise yine 89. maddenin 10. fıkrasının "... ölüm tarihinde aylığa müstehak dul ve yetim bırakmadan ölen iştirakçilerin ikramiyeleri kanuni mirasçılarına ödenir" hükmü uyarınca şayet baba-anne ve kız çocuk ölse idi aylığa müstehak olmayan erkek çocuk ancak geride aylık almaya müstehak kişiler arasında sayılan büyükannesi ve büyükbabası olmaması durumunda kanuni mirasçı sıfatıyla emekli ikramiyesini alabilecek konumdadır.

Üçüncü varsayımda ise şayet söz konusu trafik kazasında baba-anne ve iki çocuk da ölse idi alt zümrede ne aylık alacak ne de ikramiye alacak kimse kalmadığı için ikramiye kanuni mirasçılık şartları gereği (aylığa müstehak olan üst zümrede bulunan büyük anne veya büyükbaba da ölmüşse) amca/halalar dahi emekli ikramiyesi yönünden alacaklı durumda olacaktır.

Dördüncü varsayımda ise yukarıdaki örneklerden farklı olarak emekli aylığı bağlanmadan veyahut toptan ödeme yapılmadan vefat eden babanın biri evli biri bekar iki kızı olması durumunda evli olan kız çocuğu 5434 sayılı Kanun'un 75. maddesi uyarınca yetim aylığına hak kazanamadığı için emekli ikramiyesi tarafına ödenmeyecek, bekar olan kız kardeş ise aylığa müstehak olduğu için vefat eden babalarının emekli ikramiyesini almaya hak kazanacaktır. Oysa evli olan kız çocuğu ailenin tek çocuğu olsaydı babasının vefatı üzerine (murisin geride dul-yetim aylığı almaya müstehak kimsesi kalmasaydı) kanuni mirasçı olarak emekli ikramiyesinin tümünü alacaktı.

Tüm bu örneklerden de görüleceği üzere hukuki olarak ortada sadece aynı kişinin ölüm olayı ve geride kalan çocukları olduğu halde aynı hukuki olaya kanunda farklı sonuçlar bağlanmış olduğu, emekli aylığı, dul ve yetim aylığı ile emekli ikramiyesinin niteliğinin farklı olduğu, aylık devam eden bir koruma sağlarken emekli ikramiyesinin esasen kişinin çalışmaları sonucunda yaşadığı yıpranmaya karşılık bir hediye/tazminat olduğu, yasakoyucunun da 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin 10. fıkrası ile ikramiyenin ödenmesi noktasında aylık ödemesinden bazı şartlarda ayrılarak nihai olarak kanuni mirasçılara ödeme yapılmasını öngörerek emekli ikramiyesinin terekeye dahil gördüğü açıktır.

Hal böyleyken aynı kişinin yıpranması karşılığı yapılacak toplu ödemenin ölümünden önce talep edip etmemiş olması ayırımına göre çocukları arasında ise aylığa müstehak olup olmaması ayırımına göre ödenmesi ve aylığa müstehak olmayan çocuğa (kız ya da erkek) ayırım yapılması hem eşitlik ilkesine hem de herkesin miras hakkına sahip olduğu yönündeki anayasal haklara aykırı olup söz konusu ayırımlar objektif bir gerekçeyle dayanmamaktadır.

Ayrıca Türk toplumunun temelini oluşturan aile kurumunun korunması, bireylerin maddi ve manevi varlıklarını geliştirebilmelerinin, huzur ve güven ortamının sağlanmasına bağlı olup bunun için de öncelikle aile içi sorunların önlenmesi gerektiği tartışılmazdır. İtiraz konusu düzenleme ile kanuni mirasçı sıfatıyla murislerinin tüm haklarından birlikte yararlanacakları gibi murisin tüm borçlarından da birlikte sorumlu olacakları inancını taşıyan aile üyelerinin murislerinin emekli ikramiyesinin ödenmesi hususunda farklı bir düzenleme getiren kural nedeniyle aile içi huzursuzluk yaşayacağı ortadadır.

Öte yandan sosyal güvenlik haklarının Devletin mali kaynakları gözetilerek ve Sosyal Güvenlik Kurumu'nun aktüeryal dengesini bozmadan sağlanması gerektiği açık olsa da söz konusu düzenlemenin iptal edilmesi durumunda Sosyal Güvenlik Kurumu'nun aktüeryal dengesini bozucu bir durumun ortaya çıkmayacağı zira emekli ikramiyesinin mevcut uygulamada da tamamının ödendiği, şayet söz konusu düzenleme iptal edilirse bu durumun ödeme yapılacak olan emekli ikramiyesi miktarını değil sadece ödeme yapılacak kişileri ve oranları değiştirecektir.

Bu itibarla, 5434 sayılı Kanunu'nun "İkramiye" başlıklı 89. maddesinin 7. ve 10. fıkrası Anayasanın 10. ve 35. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca, bir davaya bakmakta olan Mahkemenin, davada uygulanacak olan kanunun Anayasaya aykırı olduğu kanısına varması durumunda kendisini bu kanıya götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurması öngörüldüğünden 5434 sayılı Kanunu'nun "İkramiye" başlıklı 89. maddesinin 7. ve 10. fıkrasının kanuni mirasçı olduğu halde 5434 sayılı Kanun uyarınca aylığa müstehak olmayan çocuklar yönünden eksik düzenleme olması nedeniyle Anayasanın 10. ve 35. maddesine aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığından, anılan hükmün iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, dava dosyasının onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar 5 ay süreyle davanın geri bırakılmasına, 02/01/2018 tarihinde karar verildi."